

Wymagania edukacyjne z przedmiotu Przyroda, klasa 4

Ocena dopuszczająca

1. **Poznanie przyrody; Uczeń:** wymienia źródła wiedzy o przyrodzie; nazywa zmysły potrzebne do poznawania przyrody, podaje przykłady obiektów, które można obserwować, wymienia przyrządy służące do obserwacji; wymienia 4 główne kierunki świata, wyznacza je w terenie; wskazuje wschód, zachód i górowanie Słońca; wymienia 4 pory roku oraz daty rozpoczynające kalendarzowe pory roku.
2. **Orientacja w terenie i pogoda; Uczeń:** rozpoznaje plan i mapę, podaje przykłady ich zastosowania, wskazuje legendę mapy, odczytuje informacje; wymienia składniki pogody oraz przyrządy pomiarowe, odczytuje informacje z mapy pogody, wymienia niebezpieczne zjawiska pogodowe.
3. **Ja i moje ciało; Uczeń:** wymienia układy, przykłady narządów oraz narządy zmysłów w org. człowieka, podaje rolę poszczególnych układów i wskazuje je na planszy; podaje nazwy komórek rozrodczych, wymienia zmiany zachodzące w okresie dojrzewania; podaje zasady dbania o zdrowie.
4. **Ja i moje otoczenie; Uczeń:** wymienia 3 stany skupienia ciał oraz 3 grupy ciał stałych o różnych właściwościach, rozumie ich różne zastosowanie; wskazuje niebezpieczne substancje, zna symbole oznaczające je; zna pojęcie zdrowia i choroby, wymienia sposoby zapobiegania chorobom zakaźnym; rozumie niebezpieczeństwa związane z uzależnieniami, potrafi odmawiać, wymienia podstawowe zasady zdrowego stylu życia, wymienia czynniki szkodliwe dla zdrowia.
5. **Środowisko przyrodnicze okolicy; Uczeń:** podaje przykłady elementów przyrody ożywionej i nieożywionej; wymienia rodzaje skał; wymienia formy terenu, wskazuje je na zdjęciu, wymienia cechy środowiska lądowego i wodnego oraz pospolite organizmy lądowe i wodne, rozpoznaje niektóre z nich; wymienia warstwy lasu, organizmy żyjące w lesie, grzyby jadalne i trujące, podaje przykłady organizmów cudzożywnych i samożywnych, roślinożernych i mięsożernych; podaje przykłady org. łąkowych, roślin pól uprawnych; wymienia wody stojące i płynące, przykłady ryb słodkowodnych.
6. **Krajobraz najbliższej okolicy; Uczeń:** opisuje krajobraz swojego miasta, pokazuje różnicę pomiędzy miastem a wsią; wymienia elementy antropogeniczne krajobrazu, nazywa składniki krajobrazu najbliższej okolicy; wymienia formy ochrony przyrody w Polsce oraz przykłady z bliskiego otoczenia; podaje nazwy parków narodowych leżących w najbliższej okolicy; wie, jak sam może chronić przyrodę.

Ocena dostateczna

1. **Poznanie przyrody; Uczeń:** określa, co to jest przyroda; do obserwacji przyporządkowuje przyrząd, którym można ją wykonać, potrafi dokumentować obserwacje; zna zasady bezpieczeństwa w trakcie badań, podaje przykłady pytań, na które można uzyskać odpowiedź przeprowadzając doświadczenie; posługuje się kompasem; wskazuje widnokrąg, opisuje drogę Słońca w ciągu dnia i w ciągu roku.
2. **Orientacja w terenie i pogoda; Uczeń:** rysuje plan małych przedmiotów, wyjaśnia, dlaczego plan wykonuje się w pomniejszeniu; rozpoznaje mapę topograficzną, wymienia znaki topograficzne, odczytuje informacje z mapy; pokazuje kierunki świata na mapie i w terenie; opisuje poszczególne składniki pogody, rozpoznaje i nazywa przyrządy służące do ich pomiaru, wymienia jednostki pomiarowe; czyta mapę pogody; opisuje, jak należy zachować się podczas burzy.
3. **Ja i moje ciało; Uczeń:** wie, że org. człowieka zbudowany jest z komórek; wymienia główne układy organizmu, przyporządkowuje narządy do organów, nazywa niektóre mięśnie i kości, omawia rolę układów; wyjaśnia, na czym polega dojrzewanie; przyporządkowuje do zmysłów odpowiednie narządy, wymienia zasady dbania o narządy zmysłów oraz zasady higieny osobistej.
4. **Ja i moje otoczenie; Uczeń:** wymienia 3 stany skupienia substancji; czyta i rozumie instrukcję, omawia bezpieczny sposób postępowania się środkami czystości; podaje przyczyny urazów, wymienia objawy; wymienia choroby zakaźne, drogi zakażenia; podaje przykłady zwierząt jadowitych; wyjaśnia, co to jest uzależnienie, wymienia sytuacje, w których należy powiedzieć **nie**; opisuje zasady zdrowego stylu życia.
5. **Środowisko przyrodnicze okolicy; Uczeń:** wyjaśnia, co to są skały i minerały, odróżnia skały lite od pozostałych; rozpoznaje na ilustracjach formy terenu; podaje sposoby przetrwania zimy przez organizmy; wymienia nazwy drzew iglastych i liściastych, roślin zielnych, opisuje pokrój drzewa; podaje nazwy roślin tworzących warstwy lasu; podaje przykłady roślin i zwierząt z otoczenia, rozpoznaje typowe organizmy łąkowe, zboża, rośliny oleiste, warzywa; podaje przykłady zbiorników sztucznych i naturalnych, wykorzystania wód płynących i stojących, organizmów słodkowodnych.
6. **Krajobraz okolicy; Uczeń:** omawia zmiany krajobrazu, które następowały w ciągu stuleci pod wpływem działalności człowieka; opisuje elementy krajobrazu antropogenicznego; rozróżnia dawne i współczesne elementy krajobrazu; charakteryzuje sposoby ochrony przyrody w Polsce

Ocena dobra

1. **Poznanie przyrody; Uczeń:** przyporządkowuje do obiektu przyrząd, którym można go obserwować; wyjaśnia, do czego potrzebna jest mapa, kompas, taśma miernicza, waga; pokazuje różnicę pomiędzy obserwacją i doświadczeniem, prowadzi dokumentację; wskazuje kierunki świata na mapie i w terenie, opisuje widnokrąg; rozpoznaje rysunki przedstawiające drogę Słońca w dniach rozpoczynających pory roku, wyjaśnia zależności między wysokością Słońca a długością cienia.

2. Orientacja w terenie i pogoda; **Uczeń**: rysuje plan łąki, klasy, czyta i analizuje mapę; planuje trasę wycieczki; rozróżnia opady i osady atmosferyczne, odczytuje wartości składników pogody z urządzeń pomiarowych; określa pogodę na podstawie mapy pogody; opisuje, jak należy się zachować podczas burzy, wichury, ulewy, śnieżyicy.
3. Ja i moje ciało; **Uczeń**: omawia budowę i funkcje układów oraz funkcje wybranych narządów, nazywa główne kości i mięśnie org. człowieka; opisuje przebieg procesów zachodzących w przewodzie pokarmowym; wskazuje czynniki wpływające pozytywnie i negatywnie na rozwój organizmu w okresie dojrzewania; wyjaśnia rolę zmysłów dla organizmu; opisuje wydalniczą i wydzielniczą rolę skóry.
4. Ja i moje otoczenie; **Uczeń**: opisuje 3 stany skupienia substancji oraz ułożenie molekuł w tych substancjach; uzasadnia celowość umieszczenia symboli ostrzegawczych na produktach szkodliwych; podaje zasady postępowania w razie wypadku/urazu; wymienia choroby bakteryjne i wirusowe; podaje przykłady roślin mogących wywołać alergię; podaje przykłady zachowań asertywnych; uzasadnia, że ruch i odpoczynek są ważne dla organizmu.
5. Środowisko przyrodnicze okolicy; **Uczeń**: rozpoznaje w krajobrazie elementy przyrody żywej i nieożywionej; wyjaśnia pojęcia: surowce mineralne, minerał, skała; rozpoznaje wybrane skały; opisuje górę, pagórek, dolinę rzeczną; podaje przykłady przystosowań roślin do życia na łądzie; podaje przykłady roślin jednorocznych i bylin; wyjaśnia różnicę między lasem liściastym i iglastym, opisuje warunki życia w warstwach lasu; uzasadnia, że człowiek jest organizmem cudzożywnym, roślina - samożywnym; rozpoznaje org. żyjące na łące; określa cel tworzenia pól uprawnych, wskazuje, części roślin wykorzystywane przez człowieka; wyjaśnia pojęcia: *bagno, staw, jezioro, źródło, ujście rzeki*; opisuje rzekę; wymienia strefy życia w jeziorze, różnice w warunkach życia w wodzie i na łądzie.
6. Krajobraz najbliższej okolicy; **Uczeń**: porównuje krajobraz miejski i wiejski, opisuje krajobrazy zdewastowane przez człowieka; wyjaśnia, dlaczego krajobrazów naturalnych na Ziemi jest niewiele; opisuje krajobraz rolniczy w różnych porach roku oraz wybrany krajobraz antropogeniczny, krajobraz najbliższej okolicy; podaje przykłady rezerwatów i pomników przyrody w Polsce, wskazuje miejsca w najbliższej okolicy zasługujące na ochronę, uzasadnia swój wybór.

Ocena bardzo dobra

1. Poznanie przyrody; **Uczeń**: wskazuje narządy zmysłów oraz ich rola; opracowuje kartę obserwacji; podaje różnice między doświadczeniem i obserwacją, próbą badawczą a kontrolną w doświadczeniu; opisuje różne sposoby wyznaczania kierunków w terenie; samodzielnie wykonuje rysunki przedstawiające drogę Słońca w dniach rozpoczęcia pór roku.
2. Orientacja w terenie i pogoda; **Uczeń**: rysuje plan, potrafi ustalić, ile razy należy zmniejszyć wymiary, aby można było narysować plan; planuje i opisuje trasę wycieczki używając kierunków świata, wyznacza trasę, orientuje plan/mapę; opisuje składniki pogody, warunki pogodowe; rozróżnia porę roku analizując mapę pogody; opisuje zjawisko tęczy.
3. Ja i moje ciało; **Uczeń**: rozpoznaje położenie układów i narządów na rysunkach, omawia budowę układów i wybranych narządów; wymienia rodzaje zębów, podaje ich funkcje; opisuje proces wymiany gazowej w płucach; charakteryzuje etapy dojrzewania; uzasadnia, że zmysły chronią organizm przed niebezpiecznymi czynnikami; wyjaśnia potrzebę przestrzegania higieny osobistej.
4. Ja i moje otoczenie; **Uczeń**: uzasadnia dlaczego przykładowe ciało zostało wykonane z danej substancji; odczytuje informacje z piktogramów ostrzegawczych; opisuje urazy: złamania, zwichnięcia, poparzenia; wymienia choroby zakaźne, drogi zakażenia, choroby odzwierzęce, skutki działania nikotyny; udowadnia, że zdrowie w dużej mierze zależy od nas samych.
5. Środowisko przyrodnicze okolicy; **Uczeń**: podaje przykłady wykorzystania surowców mineralnych; rozpoznaje i nazywa elementy doliny rzecznej; podaje przykłady roślin światłolubnych, cieniulubnych, bylin, jednorocznych; wyjaśnia pojęcia: buczyna, bór, las mieszany; wyjaśnia, dlaczego rośliny runa zakwitają wczesną wiosną; uzasadnia, że rośliny to org. samożywne; podaje przystosowania org. do życia na łądzie i w wodzie; opisuje warunki życia w wodzie i na łądzie, rozpoznaje i nazywa wody powierzchniowe; opisuje naturalne i sztuczne zbiorniki; opisuje budowę ryby.
6. Krajobraz najbliższej okolicy; **Uczeń**: podaje przykłady krajobrazów naturalnych i przekształconych, opisuje je; wyjaśnia dlaczego krajobraz rolniczy zalicza się do krajobrazów przekształconych, porównuje różne krajobrazy; opisuje swoje miasto, wskazuje ciekawe miejsca; wymienia działania, które może sam podejmować - korzystne dla środowiska przyrodniczego.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności znacznie wykraczają poza treści programowe, potrafi samodzielnie, twórczo rozwiązać problemy, analizuje i wyciąga wnioski, wykazuje szczególne zainteresowanie przedmiotem, jest bardzo aktywny, swobodnie prezentuje swoją wiedzę używając różnych środków i narzędzi, tworzy prezentacje, aplikacje, gromadzi materiały, prezentuje.